

Nedarim (20a)

— A Baraisa states: If **one vowed to be a nazir, and transgressed his vow of nezirus,** — **we do not become involved with him.**

The Gemara cites a ruling about the treatment of one who violated his *neder*:

— **Rav Yosef said:** — **Since the Sages stated “We do not become involved with him,”** — **if a court does become involved with one who transgressed his neder (before he observes it for the number of days it was violated),** — **it has not acted properly.**

Bava Kamma (92b, as explained by Rosh)

— **Rava said to Rabbah bar Mari:** — **From where can we learn a source for this thing that people say:** — **“If you called out to your fellow to go to a din torah and he did not even answer you,** — **lift up a large wall [i.e. a secular court] and throw it at him?”**

Rabbah bar Mari replies:

— **He said to [Rava]:** — **The verse states (Yechezkel 24:13): Because I [tried to] cleanse you, but you would not [you refused to] be cleansed, you will never be cleansed of your contamination.**

שו"ת מהרי"ק (סי' קפז) - מצאתי בתוספות וכמדומה אנכי שהוא בשם רבינו יצחק ב"ר פרץ זו"ל, ואומר אני אם בני אדם נמסרים לחבריהם בחותם מלכות ואחר כך רוצה חבירו לתובעו בדין מאותה תביעה שהוא נמסר לו באותו חותם אין נזקקין לו כיון שהניח דיני ישראל ובחר לימסר בדיני אומות העולם שוב אין נזקקין לו מאותה תביעה דדינא דמלכותא דינא עכ"ל, דאיכא למימר דמדהניח דיני ישראל ובחר לימסר בדתי אומות העולם גלי אדעתיה שרוצה להיות נדון בפניהם.

מרדכי (בבא קמא קצה) - כתב רבינו מאיר זו"ל וששאלתם על אודות רבי אפרים שהלך בערכאות של כותים וקבל על רבי יואל להכריחו שיעשה לו דין יהודים ומתוך כך קבל רבי יואל על רבי אפרים והפסידו ממון במסירתו השיב הר"ם נראה לי דיפה דנתם ויפה זכותם ויפה חייבתם אתה ובית דין, ונהי שרבי אפרים לא טוב עשה בעמו וראוי למתוח אותו על העמוד כי הלך בערכאות כותים תחלה להכריח שכנגדו, ואף על פי שלא הכריחו אלא לדת יהדות לא היה לו לעשות דבר זה אלא על פי קהלו או על פי הגדולים שבמלכות... אמנם רבי יואל חייב לשלם לרבי אפרים כל ההפסד שהפסידו כמו שפסקת.

בית יוסף (חשן משפט כו) - ישראל שהולך את חבירו לפני הערכאות וחייבו את אותו שהולך את חבירו וכשראה כן חזר ותבעו בדיני ישראל היה ראוי לומר שאין נזקקים לו אם זוכה בדיני ישראל, וגדולה מזו משמע בתשובת מהרי"ק, אבל לא משמע כן בהוא עובדא שהביא המרדכי סוף ב"ק.

דרכי משה (כו, ב) - והמדקדק בתשובת המרדכי יראה שאינה שייכה לכאן כלל כי התם מסרו זה את זה ולכן פסקו להם בדין ישראל, אבל לענין הדין אפשר לעולם דאין נזקקין וכדברי מהרי"ק.

טעמים שאין נזקקין

רמ"א (כו, א) - מי שהלך בערכאות של עכו"ם ונתחייב בדיניהם ואחר כך חוזר ותבעו לפני דיני ישראל יש אומרים שאין נזקקין לו, ויש אומרים דנזקקין לו אם לא שגרם הפסד לבעל דינו לפני עובדי כו"ם, והסברא ראשונה נראה לי עיקר. [ועי' ספר דיני בוררות עמ' שלט בביאור השיטות].

תומים (כו, ב) - מהא [מהרי"ק] אין ראיה דהא כתב מהרי"ק שם להדיא דמהר"י בר פרץ סבירא ליה דינא דמלכותא דינא בכל דבר אבל כבר כתב מהרי"ק להדיא שם דלא אמרינן כן... וצריך לומר דרמ"א אזל לשיטתו סימן כב סעיף ב דאף על פי שקיבל לדון בפני גוי יכול לחזור בו מכל מקום אם כבר דן לפניו לא יוכל לחזור בו, וכאן מיירי דכבר דן כמו שכתב ונתחייב, אבל כבר כתב הסמ"ע וכן כתבתי לעיל דהכל איירי בקנין אבל בלי קנין לא ידעתי למה לא יהיה יוכל לחזור...

ואמת חשבתי כי בשביל כך אין נזקקים לו לא בשביל שנתרצה לדיני אומות העולם רק הואיל והלך חשכים וקלקל מעשיו לדון בדיני אומות העולם ולא טוב עשה בעמיו אין אנו אחראין לשמוע בקולו, וכי אנו אחראין לרשעים המבזים דין תורה ומייקרים שם עבודה זרה. ועשיתי לזה סמוכים מדברי גמרא ב"ק צב.

ביאור הגר"א - כיון דעבד איסורא ודמיא להא דאמרינן בנדרים בסוף פ"ב מי שנזר ועבר כו' בי דינא דמזקקי כו'.

ערך ש"י - יש לומר טעם לדין זה דמסקינן ריש פרק קמא דסנהדרין דמן התורה צריך סמוכין ומשום נעילת דלת התקינו לדין בזמן הזה דליכא סמוכים ואם כן כל זה בסומך על דינא ישראל אבל זה שלא רצה בתקנת חכמים והלך בערכאות ועליהם סמך לא שייך לתקן לו דמשום זה לא ינעול דלת בפני לוי דלעצמו הפסיד שלא הלך בדיני ישראל.

נפקא מינא בין הטעמים

נתיבות המשפט (כו, ב) - בתומים כתב שני טעמים. א' דהוי כקיבל עליו קרוב או פסול דאינו יכול לחזור בו אחר גמר דין, ב' משום קנס שהלך לפני עכו"ם, ונפקא מינא בין שני הטעמים דלטעם האחד אם נתחייב התובע מחמת שוחד שנתן שכנגדו לעוות המשפט נזקקין לו דהא בקרוב או פסול אפילו טעו חוזר הדין ולטעם השני משום קנס שוב אין נזקקין לו, ומדסתמו הפוסקים משמע דהעיקר כהטעם השני ולעולם אין בית דין נזקקין לו. בין ישראל לנכרי (ה, סקכ"ו) - לפי [טעם הערך ש"י] יוצא גם בלקחו שוחד ופסקו דין מעוות אין נזקקין לו.

ערך ש"י (כו, א) - טעם אחד דהוי כקיבל עליו קרוב או פסול דאינו יכול לחזור אחר גמר דין ולפי זה אם נתחרט קודם שנתחייב נזקקין לו, וטעם שני משום קנס נראה לי גם כן דכל זמן שלא נתחייב נזקקין לו דאם לא כן אתה נועל דלת בפני שבין. [וע"ע אמרי יושר (א, לו)]. ונפקא מינא כשמת אחר שנתחייב דלא קנסינן לבניו.

אם יודע בעצמו שחייב

נתיבות המשפט (כו, ב) - אם הבעל דין בעצמו יודע שחייב לו על פי דין תורה ודאי דצריך לשלם לו ואפילו אם הוא מסופק צריך לדון לפני דיני ישראל שלא יהיה ספק גזל תחת ידו. [וע"ע ערוך השלחן (כו, א)].

מתי נזקקין

פסקי דין רבניים (יג, עמ' 276, ר' עובדיה יוסף) - נראה ממשקנת דברי מרן [הבית יוסף] שאף על פי שעשה שלא כהוגן נזקקים לו... מכיון שהצדדים הם מבני עדות המזרח שהולכים אחר הוראות מרן הבית יוסף יוסף נזקקים לתביעת האשה למזונות ואין הבעל המוחזק יכול לומר קים לי כהרמ"א נגד מרן הבית יוסף. [ע"ש החולק עליו]. בנידון דידן שאין הכל יודעים שדין בתי המשפט החילוניים כדין ערכאות כיון שהשופטים יהודים, ומה גם שהאשה טוענת שהעורך דין אשר ייצג אותה הוא שהגיש תביעתה למזונות אצל בית המשפט ובעוה"ר נעשה הדבר כהיתר אף אצל עו"ד דתיים להגיש תביעת מזונות לבית המשפט החילוני לכן יש להורות שיכולה לחזור ולתבוע מזונותיה בבית הדין הרבני.

דברי משפט (ג, עמ' ריח) - בנידון שלפנינו שמדובר בהזקדות לבית הדין לעבודה שאין הכל סבורים ויודעים שיש לראותו כערכאות שחל עליהם האיסור... על כן יש לומר שבזה לא קנסו חכמים שלא להזדקק למי שהלך לערכאות.